

Uzasadnienie
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego
Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie
z dnia 23 października 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093

Zgodnie z art. 28 ust. 5, 8 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628, 842) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody) oraz zapewnia

możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. Nr 31, poz. 206) i może być przedmiotem opiniowania przez regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowaną jako dokument nr C(2010)9669). Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne regulowane są na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2013) 7358).

Obszar leży w granicach Roztocza Wschodniego na Wyżynie Lubelsko - Lwowskiej, tuż przy granicy polsko-ukraińskiej. Wyróżnia się urozmaiconą rzeźbą terenu: głębokimi wąwozami i najwyższymi w granicach Polski wzniesieniami na Roztoczu (Długi Goraj, Kragły Goraj, Wielki Dział – wschodnie zbocze). Ostoja obejmuje zróżnicowaną mozaikę siedlisk leśnych ze śródleśnymi polanami, dolinami potoków, stawami, wilgotnymi łąkami oraz ugorami. W północnej części obszaru zlokalizowanych jest kilkanaście bunkrów „Linii Mołotowa”, wchodzących w skład radzieckich umocnień (Rawsko-Ruskiego Rejonu Umocnionego) z czasów II wojny światowej. W południowo-zachodniej części Ostoi, na południowym stoku wapiennego wzniesienia Monastyrz znajdują się ruiny klasztoru oo. bazylianów, miejsce po pustelni św. Brata Alberta, trzy cmentarze z czasów I i II wojny światowej oraz pomnik członków UPA poległych podczas akcji w 1947 r. W części zachodniej terenu mieści się pomnik przyrody – grupa głązów z największym zwanym „Diabelskim Kamieniem”.

Przedmiotem ochrony w tym obszarze są 3 typy siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 10 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (7 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów, 1 gatunek bezkręgowców):

- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*).
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*).
- 1308 Mopek (*Barbastella barbastellus*)
- 1323 Nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*)
- 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*)
- 1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*)
- 1352 Wilk (*Canis lupus*)
- 1355 Wydra (*Lutra Lutra*)
- 1361 Ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*)

- 1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)
- 1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*)
- 1083 Jelonek rogacz (*Lucanus cervus*)

Plan zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty – projektowanego Specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.). Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej. Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się 19.02.2013 r. w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V. Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych w obszarze przy uwzględnieniu wyników inwentaryzacji LP z 2007 r. oceniono stan siedlisk 9130, 9170 i 91E0 na gruntach będących w zarządzie PGL LP, przeprowadzono kontrolę terenową siedlisk takich gatunków jak jelonek rogacz, traszka grzebieniasta, kumak nizinny. Dla bobra europejskiego, wilka, rysia euroazjatyckiego i wydry przeprowadzono kontrole terenowe mające na celu ustalenie liczebności i stanu siedliska. W ramach prac nad planem zadań ochronnych w dniach 1-14 lutego 2013 r. wykonano również pełną inwentaryzację schronień zimowych nietoperzy. Określono liczebność tych ssaków oraz dokonano oceny stanu zimowisk.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli określono zarówno istniejące jak i potencjale zagrożenia dla przedmiotów ochrony w Obszarze. Siedliska leśne będące przedmiotem ochrony obszaru OZW Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 tj. żyzne buczyny, grądy subkontynentalne i łągi oprócz ogólnych zagrożeń biotycznych (szkody od zwierzyny) i abiotycznych (wiatr i okiślenie) narażone są niekorzystne następstwa prowadzonej niegdyś gospodarki leśnej (niedobór martwego drewna, duży udział sosny i innych gatunków obcych dla siedlisk przyrodniczych). Dla łąg istotnym zagrożeniem są ponadto rodziny bobrowe, które w początkowej fazie budowy żeremi skutecznie zmniejszają powierzchnie siedliska poprzez wycinkę drzew i miejscowe zatapianie fragmentów łągi.

Podstawowym zagrożeniem dla jelonka rogacza w obszarze jest usuwanie martwych i obumierających drzew (zubażanie ekosystemu w stare, dziuplaste, obumierające dęby oraz mikrosiedliska zamierającego drewna o umiarkowanej wilgotności; dotyczy to także kradzieży drewna), w których mogą rozwijać się stadia larwalne owadów. Działania takie mogą mieć bezpośredni wpływ na występowanie gatunku w obszarze. Zagrożenie stanowi również nadmierny rozwój podszytu, mogący ograniczać dostęp światła do podstaw pni drzew, co ma istotne znaczenie dla rozwoju gatunku (owady te preferują nagrzane partie drzew). Dużym zagrożeniem dla jelonka rogacza w obszarze jest także silna i stała penetracja stanowiska przez buchtujące dziki. Potencjalnie zagrożeniem dla tego owada jest zbieranie dorosłych okazów w celach kolekcjonerskich.

Potencjalnym zagrożeniem dla płazów jest zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, które dotyczy głównie niewielkich zabagnień w północnej części obszaru w

miejsowości Potoki. Natomiast zagrożeniem dla stanowiska położonego wśród kompleksu stawowego jest przekształcanie przyległych trwałych użytków zielonych na grunty orne oraz przebudowa stawów bez podziału prac na etapy, co może wiązać się z opróżnieniem z wody całego kompleksu stawowego.

Zagrożeniem dla nietoperzy hibernujących w obszarze jest penetracja schronień zimowych przez ludzi, rozpalanie ognisk w schronach, celowe lub przypadkowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji, chwytanie, celowe uśmiercanie. Erozja murów, niszczenie lub usuwanie może powodować znaczne pogorszenie warunków mikroklimatycznych co może skutkować znacznym ograniczeniem liczebności hibernujących nietoperzy lub nawet ich eliminacją. Innym zagrożeniem dla nietoperzy w obszarze może być nadmierna fragmentacja terenów leśnych, prowadząca do utraty tras migracji lub brakiem bezpiecznego dolotu do schronienia zimowego oraz stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych. Zagrożeniem dla nietoperzy jest także drapieżnictwo. Naturalnymi drapieżnikami polującymi na nietoperze są kuny leśne, lisy i puszczyki zwyczajne. Zagrożeniem dla letnich kryjówek nietoperzy jest usuwanie starych, dziuplastych drzew, pni.

Podstawowym zagrożeniem dla drapieżników – wilka i rysia w obszarze jest niepokojenie w okresie rozrodu m.in. przez prowadzenie prac leśnych w tej części areału, gdzie umieszczona jest nora lub legowisko rozrodcze. Niepokojenie drapieżników w miejscach ich rozrodu prowadzi często do przenoszenia młodych w inne mniej dogodne miejsce, co może być przyczyną zwiększonej śmiertelności młodych wilków i rysi. Takie samo zagrożenie niesie ze sobą coraz popularniejsze poruszanie się po terenach leśnych zwolenników rajdów motocrossowych. Zagrożenie dla tych gatunków stanowią również zlokalizowane w obszarze drogi tworzące barierę na trasach migracji, a w szczególności ich ewentualna rozbudowa. Wzmocniony ruch samochodowy na terytorium watahy prowadzi do wydłużenia tras migracji, wydłużenia czasu potrzebnego na tropienie zdobyczy, następstwem czego jest zwiększenie wydatków energetycznych, potrzebnych do przeżycia pojedynczych osobników. Dużym zagrożeniem dla drapieżników jest także niebezpieczeństwo zawleczenia chorób (zakaźnych i pasożytniczych) oraz kłusownictwo i nielegalne polowania.

Dla wydry i bobra nie zidentyfikowano obecnie zagrożeń. Potencjalnie zagrożeniem dla tych gatunków są drogi na odcinku Werchrata - Wola Wielka, Siedliska - Hrebenne przebiegających wzdłuż potoków Rata i Prutnik. Zagrożeniem mogą być również prace regulacyjne prowadzone w dolinach rzek i w sąsiedztwie zbiorników wodnych.

Jako cel ochrony dla siedlisk leśnych w obszarze (żyzne buczyny, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe) wskazano zwiększenie udziału martwego drewna, w tym grubowymiarowego oraz starych obumierających drzew. Dla grądu jako cel ochrony wskazano ponadto ograniczenie udziału w drzewostanach gatunków obcych dla siedliska, rozbudowanie struktury wiekowej drzewostanów, poprawa zgodności składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

Dla traszki i kumaka celem działań ochronnych będzie utrzymanie właściwego stanu zachowania populacji. Dla jelonka rogacza jako cel ochrony wskazano uzupełnienie wiedzy o gatunku oraz utrzymanie potencjalnego siedliska tego gatunku. Dla nietoperzy w obszarze jako cel ochrony wskazano głównie zwiększenie ilości mikrosiedlisk, ograniczenie penetracji schronów, utrzymanie obecnego areału i zwartości zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów oraz terenów leśnych ostoi. W przypadku nocka Bechsteina przewidziano uzupełnienie wiedzy o gatunku. Dla bobra i wydry jako cel ochrony wskazano zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku. Celem działań ochronnych zaplanowanych dla wilka i rysia jest natomiast utrzymanie populacji w obszarze oraz zachowanie areału i zwartości terenów leśnych.

Po wyznaczeniu celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony określono odpowiednie działania. Działania ochronne dla buczyny i grądu wskazują konieczność stosowania w gospodarce leśnej tzw. przyrodniczych typów drzewostanu (PTD), które obrazują optymalny skład gatunkowy drzewostanu dla danego siedliska, ograniczenie udziału gatunków obcych siedliskowo i geograficznie oraz dostosowanie gospodarki leśnej do specyfiki siedliska i poprawa wskaźników decydujących o jego stanie ochrony.

Przywrócenie właściwego stanu ochrony łągów wymaga wyłączenia z pozyskania drewna w ramach trzebieży późnych i cięć rębnych płatów siedliska, za wyjątkiem cięć sanitarnych i usuwania gatunków obcych ekologicznie.

Utrzymywanie odpowiedniego siedliska dla jelonka rogacza wymaga pozostawienia w rezerwacie przyrody „Jalinka” oraz w południowej części oddziału 372g Nadleśnictwa Tomaszów wszystkich dębów, w tym zachowania w drzewostanie martwego drewna dębowego oraz martwych i obumierających drzew i pni tego gatunku. Dla kumaka nizinnego i traszki grzebieniastejnie wskazano działań z zakresu ochrony czynnej.

Podstawowymi działaniami zmierzającymi do ochrony miejsc zimowania nietoperzy zaplanowanymi w ramach PZO jest zabezpieczenie wejść do schronów w postaci krat, które powinny być zamknięte na czas hibernacji nietoperzy. W schronach posiadających dolną kondygnację zaplanowano również montaż pustaków w stropie. Działania te znacząco poprawią warunki mikroklimatyczne w schronach i zwiększą ilość schronień dostępnych dla nietoperzy. Ponadto w celu utrzymania we właściwym stanie siedlisk nietoperzy w obszarze wskazano na konieczność zachowania w bezpośrednim otoczeniu schronów zadrzewień, umożliwiających nietoperzom swobodny dolet, utrzymania lub powiększenia obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru, zwiększenia powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej.

Jako działania ochronne dla wilka i rysia wskazano zabezpieczenie jakości siedliska poprzez utrzymanie w skali obszaru różnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów, zabezpieczanie potencjalnych miejsc rozrodu poprzez pozostawianie w obrębie głębokich, zalesionych parowów złomowisk, gałęzi i wykrotów, zabezpieczenie bazy pokarmowej drapieżników. Dla wilka ponadto wskazano konieczność ograniczenia prędkości pojazdów do 50 km/h na drodze nr 867, w miejscach gdzie w wyniku przeprowadzonych tropień zidentyfikowane zostaną korytarze migracyjne.

Dla wydry i bobra europejskiego nie zaplanowano działań ochronnych.

W ramach PZO wskazano również szereg działań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych.

W ramach uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony zaplanowano przeprowadzenie: szczegółowej inwentaryzacji siedlisk leśnych poza gruntami w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego, prac inwentaryzacyjnych mających na celu potwierdzenie występowania w obszarze jelonka rogacza i nocka Bechsteina oraz przeprowadzenie zimowych tropień indywidualnych i jednoczesnych w celu potwierdzenia liczby osobników wilków i rysi oraz liczby wyprowadzanych przez nich młodych, ewentualnie ustalenia miejsc rozrodu w celu wyznaczenia strefy ochronnej (corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych) oraz ustalenia tras migracji.

W planie zadań ochronnych zawarto również wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk

przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Dane zebrane na potrzeby przedmiotowego PZO są wystarczające do zaplanowania działań ochronnych w związku z czym nie ma obecnie przesłanek do sporządzenia planu ochrony dla tego Obszaru.

Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie POIS.05.03.00-00-186/09, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dn. 23.04.2013 r. o rozpoczęciu opracowywania projektów planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 m.in. Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093. Obwieszczenie zostało także wywieszane na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz w urzędach gmin Horyniec-Zdrój, Narol i Lubycza Królewska.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem mają spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, Lasów Państwowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się w skali województw planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy są powiadamiani przez wykonawcę pocztą elektroniczną oraz telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane są także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 24.06.2013 r. w siedzibie Nadleśnictwa Lubaczów. Przedstawiono na nim założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09, w ramach którego opracowywane są plany zadań ochronnych na obszarze województwa, metodykę przygotowania planu zadań ochronnych, zasady funkcjonowania Zespołu Lokalnej Współpracy, a także scharakteryzowano obszar w zakresie przebiegu granic, przedmiotów ochrony i głównych zagrożeń.

II spotkanie ZLW odbyło się 25.02.2014 r. w pensjonacie „Hetman” w Horyńcu-Zdroju. W trakcie spotkania podsumowano wykonane prace inwentaryzacyjne i zaprezentowano ich wyniki, przedstawiono koncepcję ochrony, propozycje zmian przebiegu granic oraz wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony.

III spotkanie ZLW odbyło się 24.03.2014 r. w pensjonacie „Hetman” w Horyńcu-Zdroju. W trakcie spotkania przedstawiono poprawioną wersję projektu PZO, przedyskutowano zapisy i ustalono zakres końcowych poprawek.

Obwieszczeniem z dnia 13 maja.2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (strony BIP), a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 14 maja 2014 r.

Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń w urzędach gmin Horyniec-Zdrój, Narol, Lubycza Królewska w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w dniach od 14 maja 2014 r. do 23 czerwca 2014 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacjami, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie uwzględnione zawarto w tabeli nr 1.

Tabela 1. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w wyniku 21-dniowych konsultacji społecznych projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia PZO dla obszaru Natura 2000

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
1.	<p>Ogólna uwaga do zarządzenia:</p> <p>„Do oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony: siedlisk przyrodniczych - 9130 (żyzne buczyny), 9170 (grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny) wykorzystano w opracowaniu wskaźniki autorskie, gdyż w okresie wykonywania prac monitoringowych nie było przyjętych metodyk monitoringu GIOŚ dla w/w przedmiotów ochrony (nie ma ich do dnia dzisiejszego). Metodyki i wskaźniki dla tych przedmiotów ochrony nie zostały skonsultowane z jednymi z głównych interesariuszy: nadleśnictwami Lubaczów i Narol, zarządzającymi znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 w zasięgu RDLP w Krośnie (ok. 1900 ha) oraz nadzorującą ich działalność RDLP w Krośnie. Dodatkowo modyfikacja metodyki dla siedliska 91E0 polegająca na uznaniu martwego drewna wielkowymiarowego za wskaźnik kardynalny oraz określania martwego drewna (łącznie zasoby) w m³/ha, również nie była konsultowana z wymienionymi interesariuszami”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Przepisy prawne jak również wytyczne dotyczące sporządzania pzo nie zobowiązują Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do uzgadniania metodyki oceny siedlisk i gatunków z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Nie jest to również celowe z uwagi na fakt, że metodyki te opracowuje się dla całej Polski, a nie dla obszaru czy województwa. Ponadto nie ma możliwości powołania w skali województwa odpowiednio szerokiego gremium, które zgromadziłoby wszystkich zainteresowanych tą kwestią i pozwoliło na wypracowanie satysfakcjonujących dla wszystkich rozwiązań. Przeprowadzenie tego typu ustaleń ma sens tylko na szczeblu centralnym i mając ów fakt na względzie w ostatnich latach przy Generalnym Dyrektorzem Ochrony Środowiska powołano Zespół ds. Analiz Wskaźników Przyrodniczych, który zajmował się analizą zgłoszonych uwag. Ponadto PGL LP mogą zgłaszać uwagi odnośnie wskaźników do GIOŚ, która zgodnie z przepisami prawa prowadzi monitoring przyrodniczy i ustala wskaźniki.</p> <p>Należy ponadto zaznaczyć, że w 2013 r. dla siedlisk 9130 i 9170, w oparciu o metodyki zbliżone do stosowanych przez eksperta, Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał oceny stanu ochrony tychże siedlisk w całym kraju, w ramach raportowania do Komisji</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>Europejskiej. W przypadku siedliska 91E0 modyfikacja metodyki zastosowanej do jego oceny w obszarze, wynika z modyfikacji obowiązującej metodyki, którą w 2012 r. dokonał GIOŚ. Z uwagi iż rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zobowiązuje do stosowania obowiązującej metodyki GIOŚ, nie ma możliwości prawnych stosowania innej metodyki. Brak też możliwości prawnych, uzgadniania jej z interesariuszami. Uwaga ta więc powinna być skierowana do GIOŚ, który dokonał wskazanej modyfikacji. W żaden sposób nie rzutuje to na zapisy zarządzenia. Uwagi pisemne dotyczące metodyk formułowane przez RDLP w Krośnie były przekazywane przez RDOŚ w Rzeszowie do GDOŚ w Warszawie celem podjęcia działań umożliwiających modyfikowanie metodyk.</p>	
2.	<p>Ogólna uwaga do zarządzenia: „Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późno zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Spotkania ZLW nie są formą udziału w sporządzaniu planu, a jedynie platformą prezentowania gotowego dokumentu, co do którego można wnosić ewentualne uwagi. W przypadku prac nad planem zadań ochronnych dla ww. obszaru zarządca gruntów Skarbu Państwa (Nadleśnictwo Narol i Lubaczów), nie został włączony w prace terenowe związane min. wyznaczeniem stanowisk monitoringowych i dokonywaną</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Zapis zawarty w art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (DzU z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) nie precyzuje na czym ma polegać umożliwienie „udziału w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu”. W ocenie tut. organu wypełnieniem tego zapisu są właśnie spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW), w ramach których każdy z interesariuszy może wnieść swoje uwagi do powstającego dokumentu. I to nie tylko w trakcie spotkania, ale również po nim bo materiały były rozsyłane do wszystkich zainteresowanych. Należy podkreślić, że ZLW jest formą współpracy i wypełnienia art. 28 ustawy o ochronie przyrody przyjętą przy realizacji całego projektu POIS.05.03.00-00-186/09 i stanowi w tym zakresie dobrą praktykę stosowaną w całej Polsce przy tworzeniu ponad 400 planów zadań ochronnych. Praktyka ta jest rekomendowana przez GDOŚ. Ponadto należy stwierdzić, że aktualnie niewiele z dokumentów</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>ocenę stanu ochrony, lustracjach terenowych dla pozostałych przedmiotów ochrony (np.: wilk, ryś" nietoperze, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, nietoperze). Brak udziału zarządzającego znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Natura 2000 (Nadleśnictwo Naroi i Lubaczów) w pracach terenowych, poddaje w wątpliwość wiarygodność przedstawionych wyników, a co za tym idzie zidentyfikowanych zagrożeń i zaplanowanych działań ochronnych”.</p>		<p>tworzonych na potrzeby szeroko rozumianej ochrony środowiska jest tworzonych z tak szerokim udziałem społeczeństwa, w tym zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Aby była możliwa realizacja wniosku o włączenie nadleśnictw w prace terenowe, powinien być on zgłoszony przed rozpoczęciem procedury wyłaniania wykonawcy w ramach przetargu publicznego, czyli musiałby zostać zapisany w siwz. Przy braku takiego zapisu, tut. Organ może jedynie wskazywać wykonawcy by prace terenowe prowadził przy udziale pracowników nadleśnictw, natomiast nie może tego wymagać, gdyż podnosi to koszty ich wykonania. Tego typu wniosek pojawił się dopiero na I spotkaniu Zespołu Lokalnej Współpracy. Wskazano więc wykonawcy, by prace w miarę możliwości wykonywał przy współudziale pracowników nadleśnictw, jednak – zgodnie z jego relacją – nie było to możliwe, gdyż prace były prowadzone głównie w soboty i niedziele. Materiały terenowe dotyczące stanu siedlisk przyrodniczych, w tym sprawozdanie z wykonanych prac zostały jednak przekazane do RDLP w Krośnie przed III spotkaniem Zespołu Lokalnej Współpracy i do czasu konsultacji społecznych nie spłynęły do nich żadne uwagi. Nie zgłoszono też do przekazanych materiałów żadnych uwag, nie wiadomo więc, które dane i w jakim zakresie wnioskodawca chciałby kwestionować i na jakiej podstawie.</p>	
3.	<p>Uwaga do załącznika nr 3: „Uznanie zagrożenia J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska dla siedlisk 91E0 za zagrożenie istniejące. Uważam, że powyższe zagrożenie winno znaleźć się w zagrożeniach potencjalnych. Przyjęta metodyka GIOŚ dla siedliska 91E0 (ocena stanu ochrony</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Ocenę siedliska wykonano zgodnie z aktualnie obowiązującą metodyką GIOŚ i nie stosowano tu żadnych modyfikacji autorskich (w aktualnej wersji wskaźnikiem kardynalnym jest martwe drewno grubo wymiarowe, dokonana została bowiem aktualizacja wskaźnika). Wymóg korzystania z metodyki GIOŚ wprowadza rozporządzenie</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>siedliska w obszarze - U2) jest zbyt restrykcyjna. Na ocenę ogólną U2 stanu ochrony siedliska w obszarze rzutują w głównej mierze wskaźniki: martwe drewno wielkowymiarowe (leżące i stojące - >3 m długości i >50 cm średnicy) - stan FV powyżej 5 szt./ha, martwe drewno (stan FV - powyżej 20 m³/ha) oraz wiek drzewostanu (> 20% udziału objętościowego drzew starszych niż 100 lat). Uważam, że uzyskanie w/w wartości dla stanu FV na siedlisku 91E0 nie jest możliwe do osiągnięcia, nawet w sytuacji całkowitego wyłączenia z użytkowania siedliska, co obecnie ma praktycznie miejsce. Osiągnięcie stanu FV w zakresie wskaźnika wiek drzewostanu nie jest możliwe, z uwagi na występujące od kilku lat choroby (zamieranie jesionu wyniosłego), które wykonawca projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego wymienia jako zagrożenie istniejące dla tego siedliska (K04.03 - Zawleczenie choroby - patogeny mikrobowe). Choroba ta skutkuje koniecznością usuwania zaatakowanych jesionów w celu ratowania jeszcze nie porażonych drzew (zjawisko to może spowodować wycofanie się jesionu z tych siedlisk)".</p>		<p>Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Właściwym miejscem na zgłaszanie uwag do metodyk jest GIOŚ, który zgodnie z przepisami prawa prowadzi monitoring i ustala wskaźniki. Zwrócić należy uwagę, że jesion jest sukcesywnie zastępowany przez olszę czarną i nic nie wskazuje by i ten gatunek znajdował się w recesji. Z uwagi iż ocena stanu wykonana na podstawie obowiązującej metodyki dała ocenę U2 nie sposób uznać wynikających stąd zagrożeń za potencjalne.</p>	
4.	<p>Uwaga do załącznika nr 5: <i>„Działanie ochronne B2 Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów dla mopka 1308 i nocka dużego 1324. Nie widzę uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia zapisu o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron w obrębie otoczenia schronów. Zwarte zadrzewienie na pewno nie zapewni swobodnego dolotu. Bezpieczeństwo dolotu zapewni natomiast po prostu utrzymanie zadrzewień w pobliżu schronów. Zapis o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron stoi w sprzeczności z dalszymi stwierdzeniami: a) dopuszczeniem pozostawiania luk do 5 arów (czemu nie do 4 czy 6 arów, czy kształt luki nie ma</i></p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Zwarte korony drzew mają znaczenie głównie w miejscach tzw. rojenia (ang. swarming) nietoperzy, do którego dochodzi zwykle w sąsiedztwie zimowisk. Jakikolwiek przerzedzenia drzewostanu odbijają się negatywnie na tym elemencie zajmowanych przez nie siedlisk, dlatego są niepożądane. W pierwotnym brzmieniu zapis dotyczący bezpośredniego otoczenia zimowisk był więc następujący: <i>W obrębie zadrzewień otaczających schrony należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew prowadzących do powstania luk większych niż 10 metrów (1 ar).</i> Zapis w takiej postaci był ujęty w</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>znaczenia? - brak naukowego potwierdzenia istotnego wpływu wielkości luk powyżej 5 arów na spadek jakości dołotu nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia),</p> <p>b) dopuszczeniem możliwości pozostawienia wokół schronów tylko szpalerów drzew o szerokości nie mniejszej niż 10m.</p> <p>W zamian wnioskuję o umieszczenie następującego zapisu: "utrzymanie zadrzewienia w obrębie wyznaczonych stref".</p> <p>Wnioskuję również o usunięcie zapisu "<i>Cięcia na większych powierzchniach powinny być konsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</i>", z uwagi że działanie tego typu są wykonywane zgodnie z zapisami planu urządzenia lasu opiniowanego przez RDOŚ podczas procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</p> <p>Jednocześnie taki zapis rozszerza zakres uprawnień RDOŚ poza zakres przewidziany w przepisach prawnych".</p>		<p>projekcie zarządzenia dla obszaru Horyniec poddanych konsultacjom społecznym. W podobnym brzmieniu znalazł się również we wcześniejszych wersjach dokumentacji pzo dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego. Oba te obszary Natura 2000 sąsiadują ze sobą, są ze sobą ściśle powiązane, oba ochronią ten sam odcinek Linii Mołotowa służącej nietoperzom za zimowiska, brak więc podstaw by zapisy dotyczące tego samego aspektu siedlisk w obu zarządzeniach były różne.</p> <p>Preferencje nietoperzy dotyczące struktury drzewostanu w okresie rojenia określono w oparciu o doświadczenie eksperta chiropterologa oraz analizę następujących materiałów: Glover A.M., Altringham J.D. 2008: Cave selection and use by swarming bat species. <i>Biological Conservation</i>, 141: 1493-1504. Lesinski G. 2006: Wpływ antropogenicznych przekształceń krajobrazu na strukturę i funkcjonowanie zespołów nietoperzy w Polsce. Warszawa, SGGW. Gottfried I. 2009: Use of underground hibernacula by the barbastelle (<i>Barbastella barbastellus</i>) outside the hibernation season. <i>Acta Chiropterologica</i>, 11: 363-373. Sierro A. 1999: Habitat selection by barbastelle bats (<i>Barbastella barbastellus</i>) in the Swiss Alps (Valais). <i>Journal of Zoology, London</i> 248: 429-432.</p> <p>Wnioskodawca, czyli RDLP w Krośnie, w trakcie konsultacji społecznych projektu zarządzenia dla obszaru Horyniec zgłosił uwagę dotyczącą konieczności doprecyzowania powierzchni luki w m² oraz wskazał na potrzebę podania literatury na której oparto ów zapis. Z kolei nadleśnictwa Lubaczów i Narol wskazały, że taki zapis w poważnym stopniu utrudni im prowadzenie gospodarki leśnej. W związku z uwagami zgłoszonymi</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>przez nadleśnictwa zapis zmieniono dla obszaru Horyniec i wprowadzono jako finalny dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego. Jest to więc zapis kompromisowy uwzględniający uwagi zgłoszone przy sąsiednim obszarze Horyniec, a nie zapis jaki jest optymalny dla wskazanych gatunków.</p> <p>Wnioskodawca zasadność działania kwestionuje więc na podstawie kompromisowego zapisu, który powstał na skutek wniosku złożonego przez podległe mu nadleśnictwa. W ocenie tut. Organu nie jest to merytoryczną podstawą pozwalającą na uwzględnienie wniosku.</p> <p>Odnosząc się do rozważań wnioskodawcy dlaczego akurat 5 arów, nie 4 lub 6 należy wskazać, że z uwagi na pierwotne zapisy i preferencje nietoperzy wartość 4 ary jest bardziej optymalna dla gatunku, zaś wartość 6 arów – mniej.</p> <p>Jakkolwiek wyznaczono by kompromisową granicę takie rozważania zawsze można prowadzić, jednak jest to dyskusja natury akademickiej.</p> <p>Przypuszczalnie nigdzie na świecie nie prowadzono badań nad tym na ile pogarsza się siedlisko nietoperzy przy wycince drzewostanu z podziałem na arowe różnice w wielkości luk. Znane są preferencje gatunku, określono zagrożenia wskazując, że optymalne jest pełne zwarcie koron drzew. 5 arów to zapis kompromisowy, który uszczegółowia zapis, porządkując działanie ochronne. Do przedmiotowej kwestii odniesiono się również w pkt. 11.</p> <p>Plan urządzenia lasu nie określa szczegółów w rodzaju, które drzewa w danym wyłączeniu leśnym należy wycinać, a które nie. Zapisy odnoszą się do całych wyłączeń nie zaś do ich fragmentów i w przypadku starszych drzewostanów podają jaki zasób masy można w danym wyłączeniu pozyskać. Nie określają również postępowania w sytuacjach wyjątkowych. Nie jest więc jasne,</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>który zapis w pul reguluje przedstawianą sytuację w taki sposób, aby zakwestionowane przez wnioskodawcę sformułowanie nie było potrzebne.</p> <p>Jednocześnie nie jest zrozumiałe na jakiej podstawie wnioskodawca twierdzi, że potrzeba konsultowania sposobu wykonania określonych prac mogących mieć negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 jest przekroczeniem zakresu uprawnień RDOŚ przewidzianym w przepisach prawnych. RDOŚ z mocy prawa jest organem sprawującym nadzór nad obszarami Natura 2000, zarządza nimi ponadto prowadzi wszystkie procedury administracyjne dotyczące wpływu planowanych działań na obszary Natura 2000 jest więc jak najbardziej odpowiednim organem do tego rodzaju konsultacji. Ponadto jest to dobre rozwiązanie dla zarządzającego terenem ponieważ ma pewność, że wykonane działania nie wpłyną negatywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.</p>	
5.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W działaniu ochronnym dla mopka i nocka dużego <i>utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru...</i> proponuje się następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, zwiększenie powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej, - zwiększenie udziału martwych i obumierających drzew. <p>Takie zapisy właściwie nie niosą żadnej informacji. W związku z tym wnioskuję o wykreślenie tego działania lub wskazanie progę powierzchni drzewostanów liściastych koniecznych do utrzymania w obszarze oraz ich obecnej powierzchni, obecnej powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej oraz docelowego</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>W konsultowanym projekcie zarządzenia brak zapisu przytoczonego przez wnioskodawcę. Cytowany zapis był obecny w <u>konsultowanym projekcie zarządzenia dla obszaru Horyniec</u>.</p> <p>Zapisy znajdujące się w <u>konsultowanym projekcie zarządzenia dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego</u> to ogólne wytyczne dotyczące gospodarki leśnej wskazujące, że istotne w gospodarce leśnej powinno być preferowanie gatunków liściastych, rozbudowanie struktury wiekowej i przestrzennej w tym zwiększenie puli starych drzew. Jednocześnie niecelowe jest wskazywanie jakichkolwiek progów w tym zakresie – drzewostany liściaste, o rozbudowanej, wielogeneracyjnej strukturze docelowo powinny zająć większość jeśli nie całość odpowiednich dla nich siedlisk w obszarze. Jest to jednak cel</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	udziału takich drzewostanów w przyszłości, oraz obecnego i oczekiwanego udziału obumierających drzew”.		<p>długoterminowy, który będzie realizowany przez dziesięciolecie. Jednocześnie mając na względzie uwagę przedstawioną w pkt. 4 należy się spodziewać, że podanie konkretnej wartości wiązałoby się z pytaniem o jej podstawę merytoryczną potwierdzoną badaniami i obserwacjami. Niestety przyroda z trudem poddaje się definiowaniu matematycznemu. W pewnych kwestiach określenie dokładnych parametrów jest możliwe i celowe, w innych nie. Ponadto podanie w tym wypadku szczegółów wymaganych przez wnioskodawcę wymagałoby dokładnej analizy obecnych pul, szczegółowego rozplanowania działań gospodarczych w ramach przyszłych pul oraz oszacowania w jakim procencie i na jakiej powierzchni zadanie jest możliwe do wykonania w najbliższym dziesięcioleciu. W ocenie tut. Organu zakres tego rodzaju prac nie wchodzi w zakres opracowania pzo dla obszaru Natura 2000, gdyż szczegółowe rozplanowanie działań gospodarczych na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP, w przypadku tego rodzaju wytycznych powinno być wykonane w ramach pul. Jednocześnie trudno dopatrzeć się w kwestionowanych zapisach sprzeczności z celami, które przyświecają racjonalnie prowadzonej, trwale zrównoważonej gospodarce leśnej.</p> <p>Należy też zaznaczyć, że nawet w instrukcjach obowiązujących w Lasach Państwowych nie wszystkie kwestie są precyzyjnie określone. Dotyczy to np. pozostawiania drzew biocenotycznych, ochrony potoków czy martwego drewna.</p>	
6.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W działaniu dotyczącym monitoringu stanu przedmiotu ochrony oraz realizacji celów działań dla siedliska 9130 i 9170 wskazano, że winien on zostać przeprowadzony z zastosowaniem metodyki monitoringu GIOŚ. Wnoszę o wykreślenie tego zapisu, z uwagi na</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Obecnie dostępne są wstępne wersje metodyk do oceny siedlisk 9130 i 9170. Jest pewne, że w przeciągu najbliższych kilku lat ukażą się wersje obowiązujące, nie będzie więc podstaw by stosować wskaźniki autorskie, tym bardziej, że wymóg korzystania z metodyki GIOŚ wprowadza rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	fakt, że na dzień dzisiejszy nie ma metodyki monitoringu siedliska 9130 i 9170 opracowanej przez GIOŚ. Nawet jeśli do czasu przeprowadzenia tego monitoringu zostanie opracowana taka metodyka, to może ona być niezgodna z kryteriami przyjętymi obecnie (wskaźniki autorskie), co uniemożliwi jakiegokolwiek porównania i ocenę skutków podjętych działań. W zamian proponuję zapis: monitoring stanu ochrony wg metodyki przyjętej na potrzeby opracowania p.z.o.”.		w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Jednocześnie zastosowane wskaźniki autorskie są na tyle zbliżone do proponowanych metodyk, że uzyskane wyniki powinny być porównywalne.	
7.	Uwaga do załącznika nr 5: „W odniesieniu do działania ochronnego: <i>„pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródłiskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczegółowy zasięg wyłączeń zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urzędzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”</i> dla siedlisk 9130 i 9170 wnioskuję o jego usunięcie z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony, jakim są te siedliska. Czemu ma służyć taki zapis, jaki wskaźnik ma ulec poprawie? Stan tych siedlisk nie zależy przecież od występowania dolin potoków czy trudnodostępnych stoków. Zwracam uwagę, że na siedliskach tych ma być pozostawiane bez użytkowania przynajmniej 5% drzewostanów rębnych, co ma zapewnić wzrost ilości martwego drewna i jego stały dopływ (szczególnie drewna w pierwszych stopniach rozkładu). Dodatkowo nakładanie obowiązku o "uzgadnianiu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000" jest rozszerzeniem uprawnień RDOŚ poza zakres ustawowy, który dotyczy tylko opiniowania zapisów planów urzędzenia lasu przez RDOŚ w	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14	Pozostawianie bez użytkowania stromych stoków oraz dolin potoków pozwala w sposób najmniej kolidujący z gospodarką leśną zachować i zwiększać zasoby martwego drewna, obumierających jak też starych, wiekowych drzew a także areał starodrzewu. Wynika to z faktu, że miejsca te z uwagi na glebo- i wodochronną rolę, trudności z pozyskiwaniem drewna i związaną z tym niską opłacalność, zwykle są i tak pozostawione bez użytkowania gospodarczego. Poza tym na potrzebę ochrony dolin potoków wskazują również zapisy obowiązującej Instrukcji Ochrony Lasu i Zasad Hodowli Lasu. Działanie to będzie wspomagało poprawę szeregu wskaźników decydujących o stanie siedliska przyrodniczego. Są to głównie: „martwe drewno – łączne zasoby”, „martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości” – bardzo słabo ocenione w obszarze – oraz udział starodrzewu. Pozostawianie wyłącznie 5% powierzchni drzewostanów użytkowanych rębnie może nie wystarczyć do poprawy wskazanych parametrów, gdyż w perspektywie czasowej w jakiej obowiązuje pzo jest to niewielka powierzchnia. Należy wskazać, że w początkowym brzmieniu (zapis był dyskutowany z przedstawicielami RDLP w Krośnie praktycznie przy każdym z obszarów Natura 2000, w którym znajdują się potoki i wielokrotnie zmieniany)	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”.</p>		<p>zapis wskazywał, że należy zostawić strefę przypotokową o określonej szerokości (propozycje obejmowały tu odległość 25 lub 30 m od potoku, też przedział 20-40 m). W obecnym kształcie zapis zaproponowano na podstawie uwag nadleśnictw Lubaczów i Narol, które wskazywały, że wyznaczenie tych fragmentów w ramach sporządzania pul jest najbardziej optymalnym rozwiązaniem. Tego rodzaju uwagi były zgłaszane w trakcie spotkań ZLW, wpłynęły też w konsultacjach społecznych projektu zarządzenia dla sąsiedniego obszaru Horyniec (cytat z pisma Nadleśnictwa Lubaczów z dnia 28.02.2014; zn. spr. ZP 732-3/2014: „W opinii Nadleśnictwa zapis w aktualnym brzmieniu nie pozwala na precyzyjne wyznaczenie takich obszarów, gdyż pojęcia "trudno dostępne" oraz "dolina potoku" czy "obszar źródłiskowy" nie pozwalają na ich jednoznaczną lokalizację. W PUL obszary te zostałyby zaznaczone na mapie, <np. w formie warstwy mapy numerycznej> i odpowiednio opisane w treści planu”).</p> <p>Jednocześnie trudno przyjąć za właściwe stanowisko by organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 nie miał wpływu na interpretację jednego z zapisów ujętych w pzo. Należy zaznaczyć, że w przypadku konsultacji społecznych projektu zarządzenia dla obszaru Horyniec, gdzie przedmiotowy zapis miał bardzo ogólne brzmienie (<i>pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródłiskowymi</i>), wnioskodawca zgłosił konieczność jego uzupełnienia o zapis wskazujący, że „chodzi o trudnodostępne stoki i doliny potoków wraz z obszarami źródłiskowymi, wyszczególnione w planach urządzenia lasu (program ochrony przyrody)”. Odniesienie do obecnych programów ochrony przyrody nie jest jednak zasadne, gdyż wskazane są tam jedynie strefy przy głównych ciekach wodnych a takich nie ma w obrębie siedlisk</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>9130 i 9170 w obszarze Horyniec. W przypadku terenów źródłkowych i trudnodostępnych stoków zapisy są tam również bardzo ogólne. W żaden sposób proponowany zapis nie rozwiązywał więc problemu, a wręcz był bezprzedmiotowy. Jeśli więc nie można uzyskać konsensusu w ramach opracowywania pzo i uznaje się, że właściwszym będzie doprecyzowanie zadania na etapie sporządzania pul, nie można wykluczać tym samym konieczności jego uzgodnienia z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.</p> <p>Ponadto obowiązek uzgadniania pul z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 wprowadza art. 28, pkt. 11a ustawy o ochronie przyrody, jeżeli ten pul zawiera zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 lub jego części pokrywającego się w całości lub w części z obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa.</p> <p>Zapis uzupełniono więc w obszarze Horyniec i jako finalny wprowadzono do projektu zarządzenia dla obszaru Uroczyska Rostocza Wschodniego.</p>	
8.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W odniesieniu do działań ochronnych dla mopka, nocka dużego, w których wskazano miejsce realizacji <i>"tereny obszaru Natura"</i> uważam, że projektowanie działań ochronnych do wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000 wykracza poza zakres planu zadań ochronnych określony w przepisach prawnych. Zgodnie z art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późno zm.) plan zadań ochronnych winien dotyczyć wyłączenie ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk. Z kolei art. 20, pkt.18 wyżej wymienionej ustawy definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt, jako obszar występowania roślin i zwierząt, w ciągu całego życia lub w dowolnym stadium ich rozwoju”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Obszar wdrażania wskazany w zarządzeniu to „tereny leśne obszaru Natura 2000”. Zarówno mopek jak nocek duży znaczną część swego cyklu życiowego spędza w środowisku leśnym – są to żerowiska obu gatunków, a w przypadku mopka również miejsce zakładania kolonii letnich. Skoro środowiskiem życia dla tych gatunków (przedmiotów ochrony obszaru) są lasy to tak sformułowany obszar wdrażania dotyczy ich siedlisk, a więc jest w pełni uzasadniony i zgodny z zapisami przytoczonej ustawy.</p> <p>Wnioskodawca nie wyjaśnił z jakiego powodu zapis ten wykracza poza zakres planu zadań ochronnych ani jakiej modyfikacji w związku ze zgłoszoną uwagą oczekuje.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
9.	<p>Uwaga do uzasadnienia:</p> <p>„Wnioskuje, aby w uzasadnieniu w części: Ocena skutków regulacji w punkcie 3 <i>Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego</i> znalazły się dane dotyczące wartości utraconych przychodów Skarbu Państwa z tytułu działań ochronnych związanych z pozostawianiem w drzewostanie martwego drewna, w tym grubowymiarowego oraz zwiększania udziału starodrzewów (zaniechanie cięć rębnych)”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>RDOŚ w Rzeszowie nie jest w posiadaniu danych pozwalających wykonać tego rodzaju oszacowanie. Ponadto takie wyliczenia wymagają dodatkowych i szczegółowych badań, który pozwoliłyby określić w jakim stopniu proponowane zapisy powielają aktualne regulacje, a w jakim stopniu są rzeczywistym obostrzeniem. Bez tego rodzaju danych szacunek może być obciążony bardzo dużym błędem i pozbawiony merytorycznych podstaw, tym bardziej, że tego rodzaju oszacowanie jest możliwe dopiero po wyznaczeniu przedmiotowych powierzchni oraz określeniu, kiedy należy podawać tę wartość (czy w okresie obowiązywania planu). Przykładowo, jeśli określone zapisami 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie w danym wyłączeniu leśnym obejmie dolinę potoku, gdzie, z uwagi na inne regulacje lub uwarunkowania ekonomiczne pozyskania drewna się nie prowadzi, nie będzie to generowało żadnych dodatkowych strat finansowych związanych z realizacją zapisów planu zadań ochronnych. Owe straty mogą pojawić się dopiero wówczas gdy owe 5% obejmie powierzchnię, która rzeczywiście mogła być przeznaczona do użytkowania rębego, co więcej była przeznaczona do użytkowania rębego w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych. Na oszacowanie wartości wpłynie również struktura pozostawianego płatu, jakość surowca drzewnego jaki mógłby zostać pozyskany itp. Bez tych informacji nie sposób prawidłowo wykonać żądane oszacowania.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
10	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W przypadku działań ochronnych wymienionych w projekcie zarządzenia tabela przedstawiająca działania ochronne (załącznik nr 5) różni się od działań ochronnych w dokumentacji projektu planu zadań ochronnych. Brakuje szacunkowych</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Ustawa o ochronie przyrody nie wymaga podawania w zarządzeniu kosztów realizacji działań ochronnych. Informacje te zawiera dokumentacja pzo, która była udostępniona do wglądu w trakcie konsultacji społecznych.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	kosztów, co jest bardzo istotne z punktu widzenia realizacji działań ochronnych i monitoringu przedmiotów ochronnych”.			
11	<p>Uwagi do załączników nr 3, 4 i 5</p> <p>„W opinii Nadleśnictwa zapisy dotyczące 3 gatunków nietoperzy będących przedmiotami ochrony: mopka, nocka dużego i nocka Bechsteina zamieszczone w tabeli nr 3 - Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, nr 4 - Cele działań ochronnych oraz nr 5 - Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania są niespójne.</p> <p>W tabeli nr 3 nie zidentyfikowano <u>istniejących zagrożeń związanych z prowadzoną gospodarką leśną. Jedynie zagrożenia potencjalne</u> B03 (eksploatacja lasu bez odnowienia czy naturalnego odrastania) oraz B02.02 (wycinka lasu). Przy czym, w trakcie dyskusji na ZLW tłumaczono, że w obecnym stanie prawnych takie zagrożenia nie wystąpią, ale możliwa jest zmiana stanu prawnego i dlatego muszą pozostać wśród zagrożeń potencjalnych. Natomiast w tabeli 4 opisującej cele zadań ochronnych w bezpośrednim otoczeniu bunkrów formułuje się ogólnikowe wskazania sugerujące, że modyfikacje gospodarki leśnej są jednak konieczne. W ślad za tym, w tabeli 5, przewiduje się, sformułowane bardzo ogólnikowo lub bardzo szczegółowo, działania ochronne: "Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów umożliwiających swobodny dolet nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia", "Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów, "uzyskanie jak największej powierzchni drzewostanów liściastych (na odpowiednich siedliskach)", "W</p>	<p>Nadleśnictwo Lubaczów; pismo z dnia 02.06.2014 r., zn. spr.: ZP 732-2712014</p>	<p>Uwaga niejasna – w ocenie tut. Organu zapisy są w pełni spójne. Wnioskodawca nie wykazał na czym polega ich niespójność, nie wskazał też jasno, o który element siedliska gatunków mu chodzi, bo przytoczone zapisy w części dotyczą obszarów zerowiskowych, a w części bezpośredniego otoczenia schronów. Konkluzja wskazuje, że chodzi o bezpośrednie otoczenie schronów, poniżej odniesiono się więc szczegółowo do tych zapisów.</p> <p>Zapisy dotyczące mopka i nocka dużego odnośnie <u>bezpośredniego otoczenia schronów</u> wskazują: 1. Zagrożenia (potencjalne). Zapis brzmi: <i>Utrata tras migracji na zerowisko oraz brak bezpiecznego doletu – wycinka drzewostanu w bezpośrednim sąsiedztwie schronów, która spowoduje utratę ciągłości zadrzewień łączących schronienie ze zwartym obszarem leśnym, nadmierne przerzedzanie zwarcia drzewostanu w bezpośrednim otoczeniu schronienia</i>. Zapis ten wskazuje, że jakość siedlisk zajmowanych przez te gatunki w obszarze uległaby pogorszeniu w przypadku przerzedzenia zwarcia drzewostanu bezpośrednio sąsiadującego z bunkrem. Z tego względu nie jest wskazane podejmowanie działań, które prowadziłyby do takiej sytuacji. Znaczące pogorszenie jakości siedlisk nastąpiłoby szczególnie w przypadku, gdyby doszło do całkowitego wylesienia otoczenia bunkru, bez zachowania przynajmniej wąskiego pasa pozwalającego na bezpieczny dolet nietoperzy do schroniska. Przypadek ten jest jednak skrajny i w żadnym wypadku nie należy do niego doprowadzić. Zapisy te wskazują dwa kluczowe zagrożenia dla właściwego stanu bezpośredniego otoczenia bunkrów, które jak najbardziej mogą wystąpić w</p>	<p>Zapis (załącznik nr 4): <i>utrzymanie co najmniej obecnego arealu i zwartości zadrzewień w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska, zmieniono na: utrzymanie co najmniej obecnego stopnia zwarcia drzewostanów rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska</i></p> <p>W opisie zagrożeń słowo <i>zadrzewienia</i> zastąpiono sformułowaniem <i>m roślinność drzewiasta</i></p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów".</p> <p>Zdaniem Nadleśnictwa, w związku z faktem, że prowadzona dotychczas gospodarka leśna nie stworzyła w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów zagrożeń dla opisywanych gatunków nietoperzy (tab. nr 3) należy ją nadal prowadzić wg wskazań zawartych w Planie urządzenia lasu tj. wykonywać zaplanowane zabiegi ochronne, cięcia pielęgnacyjne i rębne. Prowadzenie tych zabiegów zapewni realizację celów opisanych w tabeli nr 4 i 5, w tym celów perspektywicznych - trudno przebudować drzewostan na liściasty bez wykonywania cięć rębnych. Wprowadzanie dodatkowych zapisów precyzujących minimalną powierzchnię luki lub szerokość szpaleru jest zbędne i nie znajduje uzasadnienia w charakterystykach ww. gatunków nietoperzy zawartych w "Poradnikach ochrony siedlisk i gatunków" dostępnych na stronie GDOŚ".</p>		<p>aktualnych uwarunkowaniach prawnych. Niemniej jako, że obecnie nie występują, zostały uznane za potencjalne. Nie są wskazane w PUL, brak tam również zapisów, które zabezpieczyłyby przed taką sytuacją, ich brak w pzo nie spowoduje, że znajdą się w przyszłym PUL, nie jest więc jasne w jaki sposób stosowanie się do zapisów PUL miałyby uchronić przed taką sytuacją.</p> <p>2. Cele działań ochronnych. Zapis brzmi: <i>utrzymanie co najmniej obecnego arealu i zwartości zadrzewień w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska.</i> Zapis jest w pełni spójny z zagrożeniami – wskazuje, że należy utrzymać przynajmniej aktualny stopień zwarcia drzewostanu. Zmieniono tylko słowo „zadrzewienia”, na „drzewostan”, usunięto słowo „areal” z uwagi iż wszystkie bunkry są w lesie.</p> <p>3. Działania ochronne. Zapis brzmi: <i>W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów). Cięcia na większych powierzchniach powinny być skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.</i></p> <p><i>W razie konieczności przeprowadzenia cięć w rejonie zimowisk nie należy dopuścić do izolacji schronów i otaczających je zadrzewień od sąsiadujących terenów leśnych i pozostawić szpaler drzew o szerokości minimum 10 metrów.</i></p> <p>Zapis jest w pełni zgodny z zapisami dotyczącymi zagrożeń i celów działań ochronnych – również wskazuje, że należy utrzymać pełną zwartość koron. Z uwagi jednak iż czasem może pojawić się potrzeba usunięcia jednego lub kilku drzew, rozwiązaniem kompromisowym jest zapis o możliwości tworzenia luk (w wersji wstępnej określał ich wielkość</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>na 1 ar, w wersji kompromisowej na 5 arów). Dodatkowo, zapisano też możliwość przeprowadzenia cięć na większych powierzchniach o ile zabieg zostanie skonsultowany z organem sprawującym nadzór na obszarem Natura 2000, gdyż jak wskazywało nadleśnictwo, spora część drzewostanów sąsiadujących z bunkrami to drzewostany sosnowe na gruntach porolnych wymagające przebudowy. Usuwanie pojedynczych drzew nie pozwoliłoby ich racjonalnie przebudować na bardziej optymalne dla nietoperzy drzewostany liściaste. Należy to jednak robić stopniowo, z uwzględnieniem wymagań nietoperzy, unikając usuwania górnego drzewostanu na dużej powierzchni przylegającej do schronu.</p> <p>Zapis też wskazuje, że jeśli pojawi się <u>konieczność</u> usunięcia drzewostanu z bezpośredniego otoczenia schronu, należy pozostawić przynajmniej szpaler drzew, po to by uniknąć drastycznego pogorszenia jakości siedliska gatunków. Jest to jednak rozwiązanie, które powinno być stosowane w sytuacjach skrajnych, gdy inne rozwiązania nie znajdują zastosowania, i – jak wskazuje wcześniejsze zdanie – skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. W całości zapis więc stopniuje możliwości rozwiązania pojawiających się problemów, pokazując jednocześnie, że w bezpośrednim otoczeniu schronów najbardziej optymalny jest drzewostan o pełnym zwarciu koron.</p> <p>W przypadku nocka Bechsteina zapisy dotyczą wyłącznie żerowisk i skupiają się wokół potrzeby uzupełnienia wiedzy.</p> <p>W ocenie tut. Organu brak więc podstaw by wskazywać niespójność zapisów.</p> <p>Odnosząc się do sformułowania: „wprowadzanie dodatkowych zapisów precyzujących minimalną</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>powierzchnię luki lub szerokość szpaleru jest zbędne” należy wskazać, że uwagi zgłoszone przez RDLP w Krośnie mówią o czymś zgoła innym – o braku szczegółowego doprecyzowania wielu zapisów. Można by więc uwzględnić uwagę nadleśnictwa i konkretny zapis zmienić na ogólny np. „niewielka luka” lub szpaler o szerokości kilku, kilkunastu metrów”, jednak charakter uwag zgłoszonych przez RDLP w Krośnie pozwala przypuszczać, że przy takim sformułowaniu pojawiłaby się uwaga, że zapisy są nieprecyzyjne i ogólnikowe. Tworzy się więc sytuacja, w której brak doprecyzowania zapisów rodzi uwagę, iż zapisy są zbyt ogólnikowe, z kolei ich doprecyzowanie skutkuje wnioskiem bądź o podstawy merytoryczne bądź o brak potrzeby ich doprecyzowania. Należy wskazać, że o ile wymagania gatunków zwykle są znane i dobrze sprecyzowane przez dostępną wiedzę, to zazwyczaj brak tak szczegółowych opracowań, które by każdy aspekt ich siedliska określały z matematyczną dokładnością, precyzyjnie wyznaczając granice. Można więc opisać preferencje gatunku, określić na ich podstawie zagrożenia i działania ochronne, przyjmując pewne parametry, które w ocenie ekspertów są optymalne, jednak wniosek by wszystko zostało doprecyzowane, a kiedy zostaje doprecyzowane, wniosek by uzasadnić merytorycznie wybraną wartość bądź wykreślić, nie pozwala w racjonalny sposób sformułować zapisów. W ocenie tut. Organu zapisy zostały doprecyzowane w takim stopniu w jakim mogły być doprecyzowane w ramach pzo, wystarczającym by realizować zadania ochronne.</p> <p>Do stwierdzenia „nie znajduje uzasadnienia w charakterystykach ww. gatunków nietoperzy zawartych w "Poradnikach ochrony siedlisk i gatunków" dostępnych na stronie GDOŚ” odniesiono się w pkt. 4.</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			Wypada wskazać, że wymienione podręczniki nie zawierają pełnej dostępnej wiedzy o wymaganiach gatunków.	
12	<p>Ogólna uwaga do zarządzenia (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>):</p> <p>„Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późno zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Spotkania ZLW nie są formą udziału w sporządzaniu planu, a jedynie platformą prezentowania gotowego dokumentu, do którego można wnosić ewentualne uwagi. W przypadku prac nad planem zadań ochronnych dla ww. obszaru zarządca gruntów Skarbu Państwa (Nadleśnictwo Tomaszów), nie został włączony w prace terenowe związane między innymi z inwentaryzacją przedmiotów ochrony, wyznaczeniem stanowisk monitoringowych i dokonywaną oceną stanu ochrony przedmiotów ochrony. Brak udziału zarządzającego znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Natura 2000 (Nadleśnictwo Tomaszów) w pracach terenowych, poddaje w wątpliwość wiarygodność przedstawionych wyników, a co za tym idzie zidentyfikowanych zagrożeń i zaplanowanych działań ochronnych”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	Odpowiedzi udzielono w pkt. 2	Zapisy pozostają bez zmian.
13	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-</p>	Uwagę uwzględniono – zapis uzupełniono o rębnię II. Przy rębniach częściowych również należy stosować długi okres odnowienia.	Zapis: <i>możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych, w szczególności</i>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy zmodyfikować zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny: „- <i>możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych, w szczególności stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i>”. Jednym z najlepszych sposobów odnawiania naturalnego litych drzewostanów bukowych jest stosowanie rębni częściowych (II). W trakcie prowadzenia cięć, poprzez obsiew górny, uzyskujemy odnowienie naturalne pod osłoną drzewostanu. Proponujemy następującą treść zapisu: "- <i>możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i>".</p>	<p>7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		<p><i>stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i> zmieniono na: <i>możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności częściowej gniazdowej (IID) i stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i></p>
14	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny: „- <i>długi okres odnowienia (przynajmniej 40 lat)</i>”</p> <p>Przy wykorzystaniu odnowienia naturalnego pod osłoną drzewostanu długość okresu odnowienia zależy przede wszystkim od stanu nowego pokolenia drzewostanu (odnowienia) oraz jego potrzeb hodowlanych. Długość tego okresu nie może być "z góry" ustalana. Okres odnowienia przekraczający 40 lat może być dla buka zbyt długi. Przetrzywanie odnowień tego gatunku przez zbyt długi okres czasu pod osłoną drzewostanu może wpływać niekorzystnie na jakość odnowienia”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Uwagę uwzględniono – wykreślono dolną granicę długości okresu odnowienia.</p>	<p>Zapis: <i>długi okres odnowienia (przynajmniej 40 lat),</i> zmieniono na: <i>długi i bardzo długi okres odnowienia (ok. 40 lat)</i></p>
15	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie,</i></p>	<p>Regionalna Dyrekcja</p>	<p>Genezę kwestionowanego zapisu szczegółowo przedstawiono w pkt. 7.</p>	<p>Zapisy pozostają bez</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne)</i></p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyźne buczyny: „- <i>pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródliskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczegółowy zasięg wyłączeń zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urządzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</i>”.</p> <p>RDLP w Lublinie wnioskuję o usunięcie zacytowanego zapisu z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony, jakim jest siedlisko żyźnej buczyny. ----- Ponadto należy zauważyć, że zapis nakładający obowiązek uzgadniania z RDOŚ szczegółowego zasięgu wyłączeń w Planie Urządzenia Lasu wykracza poza zakres ustawowy. Zapisy planów urządzenia lasu podlegają <u>opiniowaniu</u> przez RDOŚ w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Plan Zadań Ochronnych nie może w tej kwestii wprowadzać innych zasad i rozszerzać uprawnień RDOŚ (do uzgadniania)”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Polskie Towarzystwo Leśne oddział w Lublinie, popierając stanowisko RDLP w Lublinie oraz Nadleśnictwa Tomaszów wnioskuję o usunięcie powyższego zapisu z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony żyźnej buczyny. Poddaje się również pod wątpliwość zapis dotyczący konieczności "uzgadniania" zasięgu</p>	<p>Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Należy wskazać, że tego rodzaju zapis wynika z faktu, że siedlisko żyźnej buczyny nie posiada stanu FV, dlatego uznano, że pozostawianie fragmentów wzdłuż dolin potoków, obszarów źródliskowych itp. poprawi ten stan. Doszczegółowienie dotyczące terminu wyznaczenia trudno dostępnych stoków, dolin potoków itp. wynika z konsultacji prowadzonych dla tego zapisu dla sąsiedniego obszaru Horyniec i wyrażanego wówczas stanowiska niektórych przedstawicieli Lasów Państwowych (dyskusje w ramach ZLW, uwagi zgłoszone przez nadleśnictwa Narol i Lubaczów w udziale społecznym dla obszaru Horyniec). Z uwagi iż żaden zapis, który doprecyzowywałby tę kwestię nie został zaakceptowany, przyjęto rozwiązanie kompromisowe, przenosząc etap rozstrzygnięć na okres sporządzania kolejnych pul dla nadleśnictw.</p> <p>Jednocześnie trudno przyjąć za zasadne, że organ sprawujący nadzór nad obszarem ma zostać z tych rozstrzygnięć wyłączony. Ustalenia te będą elementem realizacji zapisów pzo dla obszaru Natura 2000, nie zaś elementem opiniowania pul w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pul.</p> <p>Odnosząc się do uwag Polskiego Towarzystwa Leśnego należy wskazać, że doliny potoków są dokładnie skartowane. Przykładem takiego opracowania jest Mapa topograficzna Polski w skali 1:10000. Należy też przypuszczać, że zarządzający gruntem, w którego posiadaniu jest plan urządzenia lasu – z założenia bardzo szczegółowy dokument – jest w stanie zidentyfikować doliny potoków, zarówno stałych jak i okresowych. Zapis o pozostawieniu ich bez użytkowania gospodarczego jest więc wystarczająco precyzyjny i pozwala na realizację zabiegu. Ponadto na potrzebę ochrony tego typu struktur wskazują też zapisy instrukcji obowiązujących w Lasach</p>	<p>zmian. Z zapisu usunięto jedynie słowo <i>wyłączeń</i>, zastępując go słowem <i>działanie</i></p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wyłąceń leśnych pozostawionych bez użytkowania, zarówno pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami jak i zgodności z procedurą tworzenia planów urzędzenia lasu i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</p> <p>Ponadto na terenie Nadleśnictwa Tomaszów nie zaewidencjonowano stoków i dolin, na których odstąpiono od prowadzenia form gospodarki leśnej, a pozostawienie fragmentów drzewostanów bez "opieki" doprowadziłoby do utraty pojawiających się pożądanych odnowień (zgodnie z okolicznościami podanymi w punkcie 3) i jednoczesnej presji gatunków pionierskich, obcych ekologicznie właściwym zbiorowiskom roślinnym”.</p>		<p>Państwowych. Prócz tego doliny cieków zwykle i tak pozostają bez użytkowania z uwagi na trudną dostępność i niski rachunek ekonomiczny pozyskiwania drewna. Potrzeba wypromowania odnowień nie jest tu wystarczającym argumentem, gdyż istotnym elementem siedliska leśnego, koniecznym do zapewnienia właściwego stanu jest udział starych i grubych drzew. Nie będzie ich w ekosystemie jeśli będą wycinane po to by zapewnić właściwe warunki wzrostu młodego pokolenia. Równowaga pomiędzy tymi dwoma elementami – czyli pozostawianie bez ingerencji drzewostanu na części siedliska przyrodniczego po to by drzewa mogły dożyć tam sędziwego wieku i w efekcie zasilić zasoby drewna grubowymiarowego, jest najlepszą drogą do osiągnięcia właściwego stanu ochrony.</p> <p>Należy też wskazać, że uzgodnienie <u>nie dotyczy zasięgu wyłączeń leśnych</u> lecz zasięgu gruntów pozostawionych bez użytkowania gospodarczego. Grunty te nie muszą być ujęte w ramy wyłączeń leśnych. By nie powodować nieporozumień słowo „wyłączeń” z zapisu usunięto.</p>	
16	<p>Uwaga do załącznika nr 5(<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony jelonka rogacza: <i>"Zabezpieczenie siedliska gatunku - pozostawienie wszystkich dębów w drzewostanie. Zachowanie w drzewostanie martwego drewna dębowego oraz martwych i obumierających drzew i pni tego gatunku."</i></p> <p>Biologia jelonka rogacza nie uzasadnia stosowania takich sposobów ochrony. Samica jelonka</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia</p>	<p>Przewodnik metodyczny GIOŚ wskazuje, iż warunkiem występowania jelonka rogacza jest obecność martwych i obumierających drzew oraz ich fragmentów. Są to kluczowe elementy siedliska, których jakość warunkuje przetrwanie populacji. Ten sam przewodnik przyjmując wskaźniki stanu siedliska jelonka rogacza, przed stwierdzeniem obecności pniaków dębowych i określeniem stopnia rozrzedzenia drzewostanu, każe ustalić % udziału dębów w drzewostanie zarówno na stanowisku, jak i drzewostanów otaczających stanowisko. Natomiast waloryzacja wskaźników stanu siedliska za stan właściwy uznaje, gdy dęby stanowią ponad 50% udziału w drzewostanie na stanowisku, zaś ponad 30% w drzewostanach otaczających.</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>składa jaja w <u>przyziemne części</u> zamierających i martwych drzew (szyja i nabiegi korzeniowe, odstające płaty kory, leżące konary). Wylęgłe larwy żerują w tych częściach próchniejącego drewna, które znajdują się <u>częściowo pod ziemią lub mają bezpośredni kontakt z glebą</u>. W lecie ostatniego roku żerowania wyrosnięta larwa przystępuje do budowy komory poczwarkowej, w <u>glebie</u>, w pobliżu miejsca żerowania. (<i>Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Tom 6. Gatunki zwierząt., Warszawa 2004r.</i>). Pozostawianie wszystkich dębów oraz stojących martwych i obumierających drzew tego gatunku nie przyczyni się do poprawy warunków rozmnażania jelonka rogacza, bowiem zasiedlane będą jedynie przyziemne części pniaków a więc fragmenty, które są pozostawiane w lesie przy stosowaniu tradycyjnej metody ścinki drzew. Cała, wyżej położona część pnia nie będzie wykorzystywana przez owady (larwy).</p> <p>Dodatkowo należy podkreślić, że w trakcie inwentaryzacji przyrodniczo - leśnej prowadzonej w 2007 roku przez Lasy Państwowe, na którą powołuje się wykonawca PZO nie stwierdzono występowania jelonka rogacza na gruntach Skarbu Państwa będących w zarządzie Nadleśnictwa Tomaszów. W takiej sytuacji gatunek ten nie może być traktowany jako przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego i nie mogą być określone zadania ochronne w odniesieniu do tego gatunku”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Należy podkreślić, że dąb jest cenną domieszką, pełniącą w drzewostanach bukowych ważną rolę pod względem biocenotycznym i pielęgnacyjnym oraz poprawiającym warunki siedliskowe, ale w naturalnych zbiorowiskach bukowych występującą w niewielkiej</p>	<p>04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>(Bunalski M. 2012. Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część II. GIOŚ, Warszawa). Jednym z głównych zagrożeń dot. gatunku jest niewystarczająca ilość martwego drewna odpowiedniej jakości tj. duże pniaki, grube gałęzie (Bunalski 2012). Przy stosowaniu tradycyjnej metody ścinki drzew, nie pozostawia się grubych, masywnych gałęzi; pozostawiane są jedynie przyziemne części pniaków. Stwierdzenie, iż do poprawy warunków rozmnażania jelonka rogacza wystarczą przyziemne części pniaków jest właściwe, ale skupia uwagę tylko na kwestii dostępności miejsc rozrodu. Pomija zaś kwestie istotne dla bytowania gatunku i utrzymania populacji. Owady dorosłe żerują zarówno na świeżo ściętych pniakach, jak i przewodnikach drzew i ocierających się o siebie drzewach i konarach. Warunkiem występowania jelonka jest wyciekający sok z drzew, który przyciąga owady. Postacie dorosłe żerują zarówno w dzień, jak i w nocy.</p> <p>Jednym ze sposobów ochrony gatunku jest zwiększanie udziału dęba w sąsiedztwie stanowisk (Bunalski 2012). W obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego dążymy <u>jedynie do utrzymania istniejącego udziału dębów</u> w drzewostanie w dwóch ww. wydzieleniach leśnych, w tym jednym obejmującym rezerwat przyrody. Jest to powierzchnia ok. 6 ha.</p> <p>Wykonawca powołuje się na dwa opracowania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stachyra P., Michalczuk W., Marczakowski P. 2007. Raport z wykonania inwentaryzacji siedlisk nieleśnych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie Nadleśnictwa Tomaszów w roku 2007. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze, Zamość. 2. Stachyra P., 2009. Raport z wykonania prac związanych z 	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>ilości. W naturze najczęściej przegrywa on konkurencję z bukiem, a jego ochrona wiąże się z koniecznością usuwania fragmentów buczyn.</p> <p>Dodatkowo pozostawianie wszystkiego martwego drewna tego gatunku jest sprzeczne z zapisami Instrukcji Ochrony Lasu, a powstałe tak warunki sprzyjają rozwojowi szkodników dębowych (opiećka).</p> <p>Biorąc pod uwagę biologię jelonka rogacza, brak stwierdzonych miejsc jego występowania na przedmiotowym obszarze oraz specyfikę pielęgnowania dęba wśród buczyn, będących tutaj głównym celem ochrony, nie ma uzasadnienia zastosowanie proponowanych sposobów ochrony”.</p>		<p>projektem utworzenia nowych specjalnych obszarów ochrony siedlisk sieci Natura 2000 w województwie lubelskim.</p> <p>Opracowania te stały się podstawą wpisania gatunku do SDF. Brak ujęcia gatunku w inwentaryzacji Nadleśnictwa Tomaszów z 2007 r. nie jest więc podstawą do jego wykreślenia z SDF. Dla gatunku zaplanowano w ramach pzo dodatkowe badania i dopiero one wykażą czy jest podstawa usunięcia gatunku z listy przedmiotów ochrony obszaru. Badania te byłyby niecelowe gdyby wcześniej doszło do zniszczenia części zajmowanego przez niego siedliska i znaczącego pogorszenia stanu ochrony. Zapis więc służy zachowaniu cech siedliska do czasu aż status tego gatunku w obszarze zostanie wyjaśniony.</p> <p>Odnosząc się do uwagi Polskiego Towarzystwa Leśnego należy wskazać, że zarówno w oddz. 3721 (rezerwat przyrody), jak też w 372g nie występują drzewostany bukowe, lecz jodłowo-dębowe (3721) i dębowo- sosnowo-jodłowe (372g). Buk tam ma tam charakter domieszki, nie zaś dąb. Nie wykazano stamtąd siedlisk przyrodniczych, niemniej wysokość n.p.m. (260 m n.p.m.) i skład drzewostanu przemawia raczej za grądem subkontynentalnym, nie buczyną. Dla grądu dąb jest jednym z podstawowych elementów, nie może tu więc być mowy o wycinaniu buczyn czy problemie konkurencji z gatunkiem, który w tamtejszych drzewostanach powinien pełnić co najwyżej domieszkową rolę. Co więcej nie mówi się tu o odnawianiu drzewostanu lecz o zachowaniu fragmentu drzewostanu istniejącego.</p> <p>Kwestionowany zapis mówi o pozostawieniu wszystkich dębów w oddz. 372g, gdyż jak wynika z opisu taksacyjnego stanowią one zaledwie około 20% drzewostanu. Z uwagi na ich wiek (82 lata), raczej nie powinno w ciągu najbliższych lat</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>nastąpić masowe wydzielanie martwego drewna tego gatunku w ilości, który mógłby zagrozić trwałości drzewostanu. W rezerwacie przyrody gospodarka leśna nie jest regulowana planem urządzenia lasu. Ponadto należy wskazać że drzewostan leży przy granicy państwowej, na skraju izolowanego kompleksu leśnego, zaś w drzewostanach sąsiednich dąb ma niewielki udział. Największy udział ma w drzewostanach rezerwatu „Jalinka”.</p>	
17	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć następujący zapis dotyczący ochrony mopka (1308) i nocka dużego (1324):</p> <p><i>„Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru Natura 2000, poprawa jakości żerowisk. W gospodarce leśnej należy dążyć do:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>uzyskania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych (na odpowiednich siedliskach),</i> - <i>zwiększenia powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej.</i>” <p>Jako obszar wdrażania tego działania ochronnego zostały wskazane wszystkie tereny leśne obszaru Natura 2000. Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących wyłącznie ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz <u>ich siedlisk</u> będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 8</p> <p>Ponadto należy wskazać, że działanie w pełni wpisuje się w racjonalną gospodarkę leśną i nie niesie obostrzeń – zapis wskazuje jedynie co jest istotne dla nietoperzy. Niezrozumiałą jest więc cel jego kwestionowania.</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne nie precyzuje dlaczego, ani w jaki sposób działania prowadzone obecnie przez Nadleśnictwo Tomaszów powinny wpłynąć na zmianę zapisu. Można jednak wnosić że zgłoszonej uwagi, że kwestionuje działanie, o którym mówi, że jest realizowane przez zarządzającego gruntem. Trudno w tej argumentacji znaleźć podstawę merytoryczną do usunięcia zapisu.</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>roślin i zwierząt. Jest nim <u>obszar występowania</u> roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju. Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu <u>do wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000</u> wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Proponowany zapis dotyczący ochronnych nietoperzy nie uwzględnia także działań prowadzonych w tym zakresie przez Nadleśnictwo Tomaszów, wynikających min. z Instrukcji Ochrony Lasu tom I (Warszawa, 2012r)”.</p>			
18	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć następujący zapis dotyczący ochrony mopka (1308) i nocka dużego (1324): <i>Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów umożliwiających swobodny dołot nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia. W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew .....</i>” RDLP w Lublinie nie widzi uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia zapisu o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron w obrębie otoczenia schronów. Zwarte zadrzewienie na pewno nie zapewni swobodnego dolotu nietoperzy”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	Odpowiedzi udzielono w pkt. 4 i 11.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
19	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć wymienione poniżej działania ochronne dotyczące ochrony wilka (1352) i rysia euroazjatyckiego (1361):</p> <p>1) <i>"Zabezpieczenie jakości siedliska - utrzymanie w skali obszaru zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów"</i></p> <p>2) <i>"Zabezpieczanie potencjalnych miejsc rozrodu - pozostawianie w obrębie głębokich, zalesionych parowów złomowisk, gałęzi i wykrotów dla zapewnienia bezpiecznych miejsc dla wychowu młodych oraz ukrycia się dużych drapieżników; w przypadku drzewostanów sosnowych dopuszczalne jest usuwanie wywrotów i gałęzi sosnowych, w sytuacji zagrożenia zdrowotności drzewostanów w obrębie obszaru Natura 2000 (zagrożenia gradacjami owadźmi)"</i></p> <p>Jako obszar wdrażania pierwszego działania ochronnego zostały wskazane wszystkie tereny leśne obszaru Natura 2000, zaś drugiego działania ochronnego - "parowy w obrębie terenów leśnych obszaru Natura 2000". Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących wyłącznie ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz <u>ich siedlisk</u> będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim <u>obszar występowania</u> roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06.2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Uwaga jest niezrozumiała – skoro środowiskiem życia obu tych gatunków (przedmiotów ochrony obszaru) są lasy to wskazane w zarządzeniu obszary wdrażania dotyczą ich siedlisk, a więc są w pełni uzasadnione i zgodne z zapisami przytoczonej ustawy. Wnioskodawca nie przedstawił racjonalnego uzasadnienia z jakiego powodu zapis ten wykracza poza zakres planu zadań ochronnych, natomiast przywołanie argumentu o siedliskach potencjalnych miałoby podstawę tylko wówczas gdyby gatunek w obszarze nie występował, lub był ściśle przywiązany do jednego miejsca i całkowicie pozbawiony możliwości zasiedlenia terenów sąsiednich. W przypadku wilka i rysia oczywistym jest, że taka sytuacja nie ma miejsca. Słowo „potencjalny” oznacza tu tereny preferowane przez gatunek i nie ma nic wspólnego z „siedliskami potencjalnymi”, w interpretacji przytoczonej przez wnioskodawcę. Warto podkreślić, że wilk i ryś bez wątplenia występują w obszarze, znajdują tu pożywienie i schronienie, rozmnażają się. Ponieważ poszczególne osobniki bądź ich grupy mają bardzo duże areale występowania i swobodnie przemieszczają się na duże odległości, trudno podzielić obszar Natura 2000 na części gdzie wilk i ryś występuje oraz gdzie ich brak. Dlatego zabiegi określono w stosunku do wszystkich terenów leśnych w obszarze. Kolejną kwestią są miejsca rozrodu – nie jest dokładnie poznana liczba i jakość takich miejsc w obszarze. Jest to problem znacznie szerszy - w województwie podkarpackim nie utworzono dotąd ani jednej strefy ochronnej miejsca rozrodu dla wilka mimo ocenianej, również przez PGL LP, na kilkaset osobników populacji tego gatunku. Strefy ochronne gawrowania niedźwiedzia tworzone były tylko dzięki badaniom telemetrycznym. Nie jest również bliżej poznana jakość miejsc rozrodu wilka w obszarze, który jako</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu <u>do wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000 lub potencjalnych siedlisk gatunku</u> wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych”.		siedlisko wilka nie jest duże a ponadto poddany antropopresji wynikającej z sieci dróg. Dlatego zapisano zadanie ochronne wskazujące na konieczność zabezpieczania preferowanych miejsc rozrodu poprawiając tym samym warunki siedliskowe.	
20	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis zagrożenia: „<i>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</i>”, dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żywe buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 łęgi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe, 1083 jelonek rogacz, 1308 mopek zachodni, 1323 nocek bechsteina oraz 1324 nocek duży. Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), - drzewa dziuplaste, - drzewa o nietypowym pokroju i z nietypowymi formami morfologicznymi, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej 	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Przytoczony argument pozwala na ujęcie zagrożenia jako potencjalnego (tak jak jest obecnie) nie zaś na jego usunięcie z dokumentu lub wskazanie, że nie dotyczy gruntów w zarządzie Lasów Państwowych. Obowiązujące wytyczne mogą się zmieniać, natomiast pzo, niezależnie od tych zmian powinien wskazywać jakie działania powodują zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Ponadto Instrukcja Ochrony Lasu nie wskazuje choćby minimalnej ilości takich drzew jaka powinna być obecna w drzewostanie, są one też z różnych względów usuwane. Brak więc podstaw by całkowicie wykluczyć możliwość pojawienia się tego zagrożenia na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, - drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew. Należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B02.04 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p>			
21	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis zagrożenia: „<i>B03 Eksploatacja lasu bez odnowienia czy naturalnego odrastania</i>”, dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żyzne buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 łęgi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe, 1308 mopek zachodni, 1323 nocek bechsteina oraz 1324 nocek duży. Zapis ten nie jest uzasadnione w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe. W ustawie o lasach jako jeden z celów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej określono: "zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą". Z kolei zapisy art. 13, ust. 1 ustawy o lasach nakładają obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez ponowne wprowadzanie roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Uwagę uwzględniono dla siedlisk przyrodniczych. W przypadku nietoperzy zapis pozostawiono. Odpowiedź zawarto w pkt. 11. W przypadku nietoperzy szczegółowo doprecyzowano zagrożenie, nie ma tu więc zastosowania argument przytoczony przez wnioskodawców. Wylesienia, czy fragmentacja terenów leśnych może nastąpić również w wyniku czynników nie związanych z gospodarką leśną.</p>	<p>Zagrożenie usunięto przy siedliskach przyrodniczych..</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>do 5 lat od usunięcia drzewostanu. Należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B03 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Ponadto jest to zapis sprzeczny z założeniami przedstawionymi w punkcie 2 niniejszego pisma, a nawiązującymi do załącznika nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 i w zakresie ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny” [odniesienie do pkt. 13 niniejszej tabeli]</p>			
22	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis zagrożenia: „<i>B02.01.01 Wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie dla siedliska</i>”, dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żyzne buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny oraz 91E0 łągi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe.</p> <p>W trakcie opracowywania projektów planów urządzenia lasu, dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 są określane odrębne składy gatunkowe drzewostanu w oparciu o opracowanie pt. "Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych" (J.M. Matuszkiewicz,</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	Uwagę uwzględniono	Zagrożenie usunięto.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Warszawa 2007). Odpowiednie zapisy są zamieszczane w Programach Ochrony Przyrody PUL, w rozdziale pt. "Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych". Po zatwierdzeniu PUL zapisy te są obowiązujące przy wykonywaniu zadań z zakresu odnowienia lasu na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. W takiej sytuacji nie ma zagrożenia zniekształcenia zróżnicowania siedliska przyrodniczego poprzez wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie.</p> <p>Należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B02.01.01 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Gospodarka leśna prowadzona od wielu lat na tym terenie, skierowana jest na przebudowę drzewostanów, w kierunku maksymalnego dostosowania ich składu do warunków siedliskowych. Ze względu na zróżnicowany charakter procesów glebotwórczych powstały tutaj warunki sprzyjające występowaniu prawie wszystkich lasotwórczych gatunków drzew (prócz sosny limby). Mozaika siedlisk Roztocza sprawia, że na niewielkiej przestrzeni występują zbiorowiska roślinne o bardzo zróżnicowanym charakterze poczynając od grądów i buczyn, po bory jodłowe i sosnowe, od zbiorowisk suchych po łągi. Te aspekty brane są pod szczególną uwagę w trakcie opracowywania projektów planów urządzenia lasu, dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000, gdzie są określane odrębne składy gatunkowe drzewostanu w oparciu o opracowanie pl. "Regionalne optymalne składy gatunkowe</p>			

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych" (J.M. Matuszkiewicz, Warszawa 2007). Odpowiednie zapisy są zamieszczane w Programach Ochrony Przyrody PUL, w rozdziale pl. "Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych". Po zatwierdzeniu PUL zapisy te są obowiązujące przy wykonywaniu zadań z zakresu odnowienia lasu na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000.</p> <p>Ponadto, zgodnie z zapisami Ustawy o leśnym materiale rozmnożeniowym z dnia 7 czerwca 2001 r. i będącej jej efektem regionalizacji przyrodniczo leśnej, na terenie Nadleśnictwa Tomaszów nie wprowadza się gatunków obcych a wprowadzanie gatunków rodzimych możliwe jest tylko w obrębie właściwego regionu pochodzenia.</p> <p>W takiej sytuacji nie ma zagrożenia zniekształcenia siedliska przyrodniczego poprzez wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia 802.01.01 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p>			
23	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„W PZO na str. 54 znajduje się zapis dotyczący zagrożeń dla gatunku chrząszcza jelonka rogacza: <i>"Wśród zagrożeń w skali kraju należy wymienić przede wszystkim pogarszanie się warunków świetlnych na stanowiskach jego występowania, wynikające z zarastania dolnej warstwy drzewostanu. Ocienienie gleby pogarsza warunki siedliskowe niezbędne dla bytowania jelonka. Zarastanie dolnej warstwy drzewostanu przez gatunki szybko rosnące (grab, klon, leszczyna itp.) prowadzi do "grądowienia" dąbrów. Niekorzystnie na występowanie jelonka wpływa także słaba kondycja drzewostanów, w których</i></p>	<p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p>	<p>W przytoczonym w fragmencie autorzy wskazują na zagrożenia w skali kraju – brak tu bezpośredniego odniesienia do Nadleśnictwa Tomaszów.</p> <p>Miejsce występowania tego gatunku określone w zarządzeniu to nie tylko rezerwat „Jalinka” ale również jego sąsiedztwo – południowa część oddziału 372g Nadleśnictwa Tomaszów.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>występuje zbyt mały udział dębów. Gatunkowi zagraża również gospodarka leśna prowadzona w sposób nie uwzględniający konieczności występowania drzewostanów dębowych o określonych cechach - zbyt duże powierzchnie wylesień, zakładanie upraw jednowiekowych". Nadleśnictwo wnioskuje o usunięcie tego zapisu.</p> <p>Plan Zadań Ochronnych sporządzany jest dla konkretnego obszaru, w tym wypadku dla "Uroczysk Roztocza Wschodniego". W naszym przekonaniu zapis odnośnie nieprawidłowo prowadzonej gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Tomaszów stanowiącej zagrożenie dla populacji tego gatunku nie jest w żaden sposób uzasadniony zwłaszcza, że miejscem potencjalnego występowania tego bezkręgowca jest rezerwat przyrody "Jalinka" gdzie nie prowadzi się gospodarki leśnej".</p>			
24	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„W projekcie zadań ochronnych przedmiotowego obszaru Natura 2000 nie uwzględniono istotnych szczegółowych wytycznych i obowiązków min., jakie nałożone zostały na Nadleśnictwo Tomaszów w Planie Urządzenia Lasu na lata 2010-2019, zatwierdzonym Decyzją Ministra Środowiska nr DL-lpn-611-63/31743/11/JŁ z dnia 13.07.2011 r. oraz wynikających z przepisów branżowych: Instrukcji ochrony lasu, Zasad hodowli lasu. Pominięty został również fakt i zakres działań realizowanych przez Nadleśnictwo Tomaszów w ramach ogólnopolskiego "Programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011-2035". Nie uwzględniono również obowiązków i rozmiaru prac nałożonych na zarządcę terenów leśnych Ustawą o leśnym materiale rozmnożeniowym z dnia 7 czerwca 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr. 73 poz. 761 z póź. zm.)”.</p>	<p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Wnioskodawca nie wskazuje w jaki sposób owe wytyczne miałyby wpłynąć na zapisy pzo, w związku z tym nie sposób odnieść do uwagi. Należy wskazać ponadto, że pzo opracowuje się na okres 10 lat nie zaś na okres, w jakim obowiązuje pul dla jednego z nadleśnictw położonych w granicach obszaru Natura 2000.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
25	Uwaga do załącznika nr 3 „Co z ewentualnymi szkodami powodowanymi przez wilki w stadach hodowlanych?”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Zgodnie z danymi posiadanymi przez RDOŚ w Rzeszowie i RDOŚ w Lublinie nie odnotowano tu tego rodzaju szkód. Hodowla owiec jest na tym terenie zjawiskiem marginalnym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku wyrządzenia szkód zostaną oszacowane straty i wypłacone odszkodowania. W razie konieczności jest możliwość dostarczenia zabezpieczeń dla zwierząt hodowlanych (pastuchy elektryczne).	Zapisy pozostają bez zmian.
26	Uwaga do załącznika nr 3 „A co z ewentualnymi szkodami powodowanymi przez rysie w stadach hodowlanych?”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Z uwagi na liczebność rysia w obszarze, słabą dostępność tego rodzaju zwierzyny oraz fakt, iż ryś niezwykle rzadko zabija zwierzęta hodowlane, w obszarze tego typu zagrożenie praktycznie nie istnieje. Nie było również odnotowane. W całym województwie podkarpackim ryś wyrządził od 1999 r. do tej pory zaledwie 5 szkód. Żadna z nich nie dotyczyła obszaru.	Zapisy pozostają bez zmian.
27	Uwaga do załącznika nr 4 – jelonek rogacz, zapis: „utrzymanie potencjalnego siedliska” „Cel mało konkretny. Czy jeden dąb to już jest osiągnięty cel?”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono.	Zapis: <i>utrzymanie potencjalnego siedliska</i> zmieniono na: <i>utrzymanie aktualnych zasobów drzewnych dębu (drzew żywych oraz martwego drewna) w obrębie siedliska gatunku.</i>
28	Uwaga do załącznika nr 4 – mopek zachodni, zapis: „zwiększenie ilości mikrosiedlisk” „Cel mało konkretny”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Na potrzeby sporządzenia pzo nie policzono ilości pustaków, które planuje się zamontować we wskazanych schronach, więc podanie konkretnej wartości nie jest możliwe. W dokumencie zawarto cel, określono działania ochronne, jednak doprecyzowanie szczegółów będzie elementem realizacji działania, jak to zostało zapisane. Nie jest więc możliwe, ani tym bardziej celowe (pobieżna analiza może być obciążona dużym błędem) doprecyzowanie wskazanego zapisu.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
29	Uwaga do załącznika nr 4 – nocek Bechsteina, zapis: uzupełnienie wiedzy o gatunku „I co dalej? Cel mało ambitny jak na okres 10lat.”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono – zapis uzupełniono.	Dodano zapis: <i>Cele zostaną doprecyzowane po uzupełnieniu stanu wiedzy o gatunku.</i>
30	Uwaga do załącznika nr 5 – mopek zachodni i nocek późny oraz wilk i ryś. Wskazanie aby wyraźnie zaznaczyć wspólne działania dla tych gatunków.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono.	Przy działaniach wspólnych wpisano oba gatunki.
31	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś. Wskazanie że zapis: „utrzymanie w skali obszaru zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów” jest celem nie działaniem ochronnym, które należy doprecyzować.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Z uwagi iż doprecyzowanie działania wiązałoby się określeniem szeregu szczegółowych wskazań do gospodarki leśnej (m.in. rodzaju rębni, okresu odnowienia, wieku rębności itp.) zadanie wykreślono. W ocenie tut. Organu dla wskazanych gatunków, z uwagi iż nie mają one w tym względzie szczegółowych, dobrze zdefiniowanych predyspozycji, zapis był właściwy. Sposób kształtowania zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej w tym wypadku powinien określić pul.	Zadanie wykreślono.
32	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś. Wskazanie że należy rozwinąć skrót „LRH”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono	Skrót: <i>LRH</i> zastąpiono zapisem: <i>Łowiecki Region Hodowlany</i>
33	Uwaga do załącznika nr 5 – nocek Bechsteina, działanie dotyczące monitoringu. „Chyba rokrocznie? Zaproponowane terminy nie są zgodne z metodyką ani nie mają sensu”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Przyjęte rozwiązania mają głębokie uzasadnienie merytoryczne z uwagi na zakres prac dotyczących oceny stanu siedliska gatunku na stanowiskach letnich (tylko na takich może występować w obszarze). W ocenie tut. Organu zupełnie bezzasadna jest coroczna analiza pul pod kątem areалу starodrzewów i powierzchni zajmowanych przez drzewostany liściaste i iglaste lub powierzchni i liczby zbiorników wodnych, jak również liczenie określonych metodyką GIOŚ wartości na kilkudziesięciu wybranych losowo powierzchniach. Parametry te nie zmieniają się istotnie we wskazanej jednostce czasu, mogą być możliwe do uchwycenia co najwyżej w odstępach 5 lub 10 lat. Z uwagi iż gatunku nie stwierdzono w obszarze w trakcie prac nad pzo, a pierwsze lata	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			obowiązująca pzo będą służyły ustaleniu czy powinien być przedmiotem ochrony, optymalnym okresem przeprowadzenia pełnego monitoringu jest druga połowa okresu obowiązywania planu. Nie jest celowe przeprowadzanie kosztownych badań w sytuacji gdy nie wiadomo czy gatunek powinien być przedmiotem ochrony w obszarze. Należy też wskazać, że metodyka GIOŚ nie precyzuje w jakim odstępie czasowym należy wykonywać badania stanowisk letnich gatunku.	
34	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś, działania dotyczące monitoringu. Wskazanie, że należy podać terminy.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Brak doprecyzowania terminów oznacza, że należy przyjąć terminy podane w metodyce GIOŚ	
35	Uwaga do załącznika nr 5 – prace inwentaryzacyjne dla siedlisk 9130, 9170, 91E0. Wskazanie na konieczność doprecyzowania zapisu: „1-5 rok obowiązywania planu”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono. Zapis oznacza, że inwentaryzację należy wykonać w dowolnym roku, w trakcie pierwszych pięciu lat obowiązywania planu.	Zakwestionowany zapis zmieniono na: <i>w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu.</i>
36	Uwaga do załącznika nr 6 i uzasadnienia – dodać kod w nazwie obszaru. Do uzasadnienia zgłoszono też kilka uwag interpunkcyjnych i stylistycznych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagi uwzględniono.	Do nazwy obszaru dodano kod. We wskazanych miejscach skorygowano styl i interpunkcję.

W toku konsultacji społecznych otrzymano również inne uwagi i zapytania: od Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (status dokumentacji pzo) oraz Nadleśnictwa Tomaszów (uwaga do jednego ze sformułowań w dokumentacji pzo) Nie dotyczyły one jednak konsultowanego projektu zarządzenia.

Należy również zaznaczyć, że ww. piśmie Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie oceniła negatywnie spotkania ZLW, jako powód podając fakt, że protokoły ze spotkań pojawiły się dopiero w trakcie konsultacji społecznych i nie jest celowe wnoszenie do nich uwag na tym etapie. Stanowisko to jest niezrozumiałe, gdyż spotkania ZLW służą przede wszystkim dyskusji i wypracowaniu koncepcji możliwie w największym stopniu satysfakcjonującej dla wszystkich. Protokoły zaś nie mają formy pisemnych uzgodnień lecz sprawozdania z odbytego spotkania, czyli są relacją z tego jak przebiegło spotkanie, kto był obecny, jakie tematy były poruszane itp. Taka formuła była przyjęta przez RDOŚ w Rzeszowie przy opracowywaniu planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 i

stosowana jest od początku projektu POIS.05.03.00-00-186/09. Stosują ją również inne Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, była również zalecana przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. Nie jest więc konieczne wnoszenie do protokołów jakichkolwiek uwag, niemniej Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom członków ZLW, zawsze dawała taka możliwość. Jeśli RDLP w Krośnie nie uważa za właściwe wnoszenie uwag do protokołów nie jest to w żaden sposób wymagane. Trudno jednak zgodzić się z tezą by był to merytorycznie zasadny powód do negatywnej oceny spotkań ZLW.

Karta projektu planu zadań ochronnych zamieszczona została również w publicznie dostępnych wykazach, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w dniu 12 lutego 2014 r.

Projekt zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniono również z Wojewodą Lubelskim w dniu 17 września 2014 r. oraz Wojewodą Podkarpackim w dniu 21 sierpnia 2014 r.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1) Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem zarządzenia jest wypełnienie zobowiązań prawa wspólnotowego i polskiego odnośnie zapewnienia właściwego (sprzyjającego) stanu ochrony na obszarach Natura 2000. Zgodnie z art. 3 Dyrektywy siedliskowej, spójna europejska sieć ekologiczna Natura 2000 ma umożliwić zachowanie siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I i siedlisk gatunków wymienionych w załączniku II w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu lub tam gdzie to stosowne - odtworzenie takiego stanu.

Natomiast zgodnie z art. 6 Dyrektywy siedliskowej dla specjalnych obszarów ochrony państwa członkowskie ustalą konieczne działania ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych obiektów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na dobrowolnych umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II żyjących w tych obiektach.

Ponadto zgodnie z art. 11 Dyrektywy Państwa członkowskie podejmą monitorowanie i nadzór stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków o których mowa w art. 2, natomiast zgodnie z art. 17 mają obowiązek raportowania co 6 lat na temat wprowadzania w życie działań podejmowanych na mocy dyrektywy.

Celem zarządzenia jest zatem zachowanie właściwego stanu ochrony lub dążenie do odtworzenia właściwego stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093. Zostanie to wypełnione poprzez zaplanowanie i realizację działań ujętych w niniejszym zarządzeniu. Zarządzenie pozwoli również na monitorowanie przedmiotów ochrony oraz będzie ważnym przyczynkiem dla raportowania.

2) Konsultacje społeczne.

Projekt wymaga konsultacji społecznych. Ich zakres został opisany powyżej.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w tym działań monitoringowych, w okresie 10 lat, wyniesie łącznie około 314,8 tys. zł.

4) Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na rynek pracy. Zarządzenie nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń dla rynku pracy. Realizacja zarządzenia może natomiast stworzyć okresowe miejsca pracy.

5) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

6) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie w jakikolwiek sposób na sytuację i rozwój regionów. Może przyczynić się do zwiększenia wartości przyrodniczej obiektu a przez to do podniesienia i utrzymania jego atrakcyjności turystycznej.

7) Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Zarządzenie jest zgodne z prawem Wspólnoty Europejskiej, co więcej, jest wypełnieniem zobowiązań prawa Unii Europejskiej, o czym